

AMOK KOŞUCUSU'NDAN İNTİHARA: STEFAN ZWEİG'İN RUHSAL ÇIKMAZI

Erdal UĞUR*

Öz: Stefan Zweig (1881-1942), dünya edebiyatının çeşitli alanlarda önde gelen isimlerinden biridir. Bu çalışmada Stefan Zweig'in büyük yankı uyandıran dramatik intiharının arkasında yatan psikolojinin izdüşümlerini, Amok Koşucusu isimli eserinde yer alan hikâyelerinden hareketle ortaya koymak amaçlanmıştır. Hikâyeler incelenirken nitel araştırma yöntemi ve durum çalışması deseni kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak ise doküman incelemesi ile literatür taraması esas alınmıştır. İnceleme ve araştırmalardan elde edilen bulgular nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde tümevarımsal içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Çalışmanın sonucunda hikâyelerin tamamının metin kurgularında intihar kavramının bir tür laytmotif olarak karşımıza çıktığını görmekteyiz. 20. yüzyıl Avrupa edebiyatının başarılı biyografi yazarlarından olan Stefan Zweig, aynı zamanda yaşadığı yüzyılda psikoloji ve psikanaliz alanındaki çalışmaları eserlerine ustaca yansıtmalarıyla bilinir. Antik zamanlardan bugüne edebiyatta intihar olgusunun yazarların varoluşsal dünyasının izdüşümleri hakkında kuvvetli bir veri kaynağı olduğu gerçeği göz önüne alındığında Stefan Zweig'i intihara sevk eden vurgu ve göndermelerin yazarın Amok Koşucusu isimli eserindeki hikâyelerde çeşitli şekillerde karşımıza çıktığı görülmüştür. Her bir hikâyenin bir bütün olarak Stefan Zweig'in anlatı mimarisinde önemli bir yer teşkil eden intihar olgusunun, aynı zamanda kendi psikolojisinin derinliklerini betimleyen, hayatının gelecek planlarına ayna tutan hususlar olduğu görülmüştür.

Anahatar Kelimeler: Stefan Zweig, intihar, Amok Koşucusu, psikoloji, edebiyat.

FROM AMOK RUNNER TO SUICIDE: STEFAN ZWEIG'S SPIRITUAL DILEMMA

Abstract: Stefan Zweig (1881-1942) is one of the leading names in various fields of world literature. This study aims to reveal the reflections of the psychology behind Stefan Zweig's dramatic suicide, which caused a great impact, based on the stories in his work Amok Runner. Qualitative research method and case study design were used while examining the stories. Document review and literature review were used as data collection tools. The findings obtained from the review and research were evaluated with inductive content analysis within the framework of the qualitative research approach. As a result of the study, we see that the concept of suicide appears as a leitmotif in the text structures of all the stories. Stefan Zweig, one of the successful biographers of 20th century European literature, is also known for skillfully reflecting the studies in the fields of psychology and psychoanalysis in the century he lived in into his works. Considering the fact that the concept of suicide in literature from ancient times to the present is a strong source of data about the projections of the existential world of the author, it has been seen that the emphasis and references that led Stefan Zweig to suicide appear in various

ORCID ID : 0009-0005-6862-7365

DOI : 10.31126/akrajournal.1536904

Geliş Tarihi : 21 Ağustos 2024 / Kabul Tarihi: 10 Ekim 2024

*T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, Mersin.

ways in the stories in his work *Amok Runner*. It has been seen that the concept of suicide, which constitutes an important place in Stefan Zweig's narrative architecture as a whole in each story, is also a matter that depicts the depths of his own psychology, reflects his future plans of life and the future of existence.

Key Words: Stefan Zweig, suicide, Amok, psychology, literature.

Giriş

20. yüzyıl Avrupa edebiyatının önde gelen yazarlarından biri olan Stefan Zweig, insan psikolojisini derinlemesine ele aldığı eserleriyle kendine has bir yer edinmiştir. Stefan Zweig'in yaşadığı çağın kaotik atmosferi ve bu atmosferde cereyan eden olaylar onun gerek eserleri gerekse de psikolojisi üzerinde oldukça kalıcı izler bırakmıştır. Bu bakımdan dramatik bir intiharla hayatına son veren Stefan Zweig, intihar eyleminden çok önce *Amok Koşucusu* isimli kitabındaki hikâyelerde farklı temalar çerçevesinde âdeta kendi intiharına ışık tutan duyguları karakterize etmiştir. *Amok Koşucusu*, Stefan Zweig'in intihar eyleminin iç yüzünü bilmemiz açısından hikâyelerdeki karakter tahlilleri, sürekli canlı tutulan gerilim atmosferi, nihai sonların çoğunlukla soylu bir erdemmin tezahürü olarak tasvir edilen ölüm ve intihar kavramlarına odaklanması bakımından oldukça önemlidir.

Amok Koşucusu kitabı: *Amok, Ormanın Üzerindeki Yıldız, Leporella, Cenevre Gölü*'ndeki Olay kısa hikâyelerden oluşmaktadır (Zweig, *Amok Koşucusu*, 2015). Bu çalışmamızda Stefan Zweig'in söz konusu hikâyelerindeki ölüm ve intihar temaları irdelenmiş ve Stefan Zweig'in anlatı mimarisinde önemli bir yer tutan intihar eyleminin, hikâye karakterleri açısından hangi vurgularla okuyucuya sunulduğu incelenmiştir. Sanatçının eserlerinde keskin çizgilerle tasvir edilen intihar eylemi kendi hayatının finalinde de karşımıza çıkarken gerek intihar öncesi yayınladığı mektubunda gerekse de kendi biyografisinde karşımıza çıkan detaylarda bu intiharın arka planı daha açık olarak gözlemlenebilmektedir. Bu çalışma Stefan Zweig'in intiharına giden süreçte onun üslup ve kurgu sanatı içerisinde önemli bir yer teşkil eden intihar temasının *Amok Koşucusu* isimli kitabındaki hikâyelerde yer alan vurgularına ve benzerliklerine odaklanmaktadır.

1. Stefan Zweig'in Hayatı

1922 senesinde Avusturya Viyana'da dünyaya gelen Stefan Zweig; kültür, sanatla haşır neşir Yahudi bir ailede yetişmiştir. Gerek aile çevresi gerekse de çağdaşı olan Freud¹, Schnitzler², gibi sanatçı ve bilim insanları ile olan etkile

1. Sigmund Freud, 1856 yılında bugünkü Çek Cumhuriyeti'nde yer alan Freiberg'de dünyaya gelen, psikanaliz kuramının kurucusu, Avusturyalı bir psikiyatrist ve nörologdur.

2. Arthur Schnitzler, 1862 yılında Viyana'da doğdu. Tıp eğitimi gördü. Meslektaşları Freud'un çağdaşı olarak, bir yandan doktorluk yaparken, edebiyatta psikolojik sorunlara daha fazla

şimleri onun zengin ve derin bir entelektüel birikim sahibi olmasını sağlamıştır. Stefan Zweig, yaşadığı entelektüel çevrenin kazandırdığı birikim, çağdaşı olan hümanist Freud³, Schnitzler⁴, gibi sanatçı ve bilim insanları ile olan etkileşimleri onun zengin ve derin bir entelektüel birikim sahibi olmasını sağlamıştır. Stefan Zweig, yaşadığı entelektüel çevrenin kazandırdığı birikim, hümanist duyarlılığı, barışseverliği ile edebiyat, çeviri, gazetecilik, felsefe gibi birçok alanda eser vermiştir.

1920 yılında ilk evliliğini Friderike von Winternitz ile yapan Stefan Zweig. Edebiyat, gazetecilik ve felsefe alanındaki çalışmalarıyla Alman dili ve edebiyatının önde gelen yazarları arasında yerini almıştır. Stefan Zweig, kariyerinin farklı dönemlerinde Güney ve Kuzey Amerika'ya, Hindistan'a ve Avrupa'nın çeşitli şehirlerine seyahatlerde bulunmuştur. Stefan Zweig, seyahatleri ve kurduğu uluslararası dostluklar ile çağdaşı birçok büyük yazarla tanışmış ve dünyaca tanınan bir isim haline gelmiştir. Stefan Zweig'in 1927 yılında Rusya'da yayımlanan eserlerinin derlemesine Maksim Gorki bizzat önsöz yazmıştır (Zelewitz, 1981: 97)

Sigmund Freud'un çalışmalarından etkilenen sanatçı, o dönem için büyük yankı uyandıran psikanalizden beslenerek Korku, Amok Koşucusu, Karmaşık Duygular isimli eserleri başta olmak üzere birçok eserindeki olay ve karakterlerini psikanalizin ustaca kullanıldığı bir kurguyla tasvir ve tahlil etmiştir. Yazar biyografi, dram, şiir, roman, hikâye, otobiyografi gibi eserleriyle 20. yüzyıl dünya edebiyatının en çok okunan isimlerinden olmuştur.

Stefan Zweig'in 1930'lara kadar normal seyrinde devam eden hayatı bu tarihten itibaren Avrupa'da yaşanan olaylardan dolayı netameli bir atmosfere bürünmüştür. Sanatçı Nazilerin Almanya'da iktidarı ele geçirmesiyle ülkesi Avusturya'yı terk ederek önce İngiltere'ye, savaşın oraya sıçramasıyla da Brezilya'ya yerleşmek zorunda kalmıştır. Uzun süren bu kaos ve umutsuzluk dolu yıllarda sanatçının eserlerinde karşımıza çıkan; bir erdem tezahürü ve asil davranış olarak işlenen intihar teması kurgudan gerçekliğe dönüşmüştür. Stefan Zweig, 22 Şubat 1942'de Rio de Janeiro'da karısı Lotte ile birlikte zehir içerek intihar etti (Keser, 2020: 2).

eğildi. 20. yüzyılın başındaki Viyana burjuva yaşamını konu alan psikolojik dramlarıyla tanınan Avusturyalı oyun ve roman yazarıdır.

3. Sigmund Freud, 1856 yılında bugünkü Çek Cumhuriyeti'nde yer alan Freiberg'de dünyaya gelen, psikanaliz kuramının kurucusu, Avusturyalı bir psikiyatrist ve nörologdur.

4. Arthur Schnitzler, 1862 yılında Viyana'da doğdu. Tıp eğitimi gördü. Meslektaşları Freud'un çağdaşı olarak, bir yandan doktorluk yaparken, edebiyatta psikolojik sorunlara daha fazla eğildi. 20. yüzyılın başındaki Viyana burjuva yaşamını konu alan psikolojik dramlarıyla tanınan Avusturyalı oyun ve roman yazarıdır.

2. İntihar ve Edebiyat

İntihar bir kavram olarak, kişinin çeşitli sebeplerle kendi hayatına son vermesi olarak tarif edilir. Çeşitli toplumlarda intihara çok farklı anlamlar yüklenmiştir. Kimi toplumlarda intihar politik baskılara karşı isyan, kimi toplumlarda ölen eşe veya sahip olunan değerlere sadakat, kimi ilkel toplumlarda ise dinsel bir kurban/fedakârlık eylemi olarak karşımıza çıkar (Çörüş & Bayova, 2021: 12-21).

Edebiyatta intihar kavramı veya teması başlı başına bir konu olarak ele alınır. Edebiyat, insan duygu dünyasının en temel yansıma alanı olduğu için bu bakımdan edebiyata intihar kavramını daha iyi anlamak için, psikoloji, psikiyatri alanında intihar kavramı üzerinde çalışmış bilim insanlarının çalışmalarına değinmek gerekir.

İntihar kavramını kapsamlı olarak ele alan ilk önemli isim olarak Sigmund Freud çıkmaktadır. Freud intihar eylemini; id, ego, süper ego arasındaki çatışmaya bağlar ve bu çatışmayı psikanalitik olarak inceler. İd ve süper ego arasındaki savaşa ego devre dışı ve çaresiz kaldığında intihar davranışı ortaya çıkar Freud'a göre. Yine Freud'a göre insan var olduğu günden itibaren ölüm ve hayat dürtüleriyle başa çıkmaya çalışır. Şayet bu dürtülerin ortaya çıkardığı tehlike ve buna bağlı acı aşılamadığında kişi ölümü seçerek bu tehlikeyi ortadan kaldırma yolunu seçer (Freud, 1994: 18).

Bireysel psikolojinin öncülerinden olan Alfred Adler, intihar olgusunu; kişinin toplumla uyumu, kişiler arası ilişkiler, zor hayat şartları karşısında yetersizlik hislerinin doğurduğu aşağılık duygusundan kaynaklandığını ileri sürmektedir (Yurdusev, 1961: 88).

İntihar kavramını felsefi, edebî ve psikolojik olarak inceleyen bir diğer psikolog da Carl Gustav Jung'dur. Jung, intiharı, egonun dış dünyadan ayrışarak kendine yönelmesiyle açıklar. Melankoli duygusunun kişiyi kendinden şüphe etmesi, kendini suçlama ve cezalandırma gibi davranışlara daha kolay sürüklediğini savunur (Ukuşahin, 2014: 27).

İntihar konusunda detaylı araştırmalarıyla bilinen bir diğer isim de Shneidman'dır. Shneidman, kişinin ağır ve dayanılmaz olarak nitelediği acılar karşısında ürettiği bir çare olarak tarif eder intiharı. Kendi adıyla anılan intihar teorisinde intihar eylemlerini bencil intiharlar, çiftli intiharlar, soyutlanmış intihar olarak kategorize eder (Uluşahin & Öztürk, 2014: 10).

Edebiyatta intihar konusu ölüm temasıyla paralel bir çerçevede işlenmekte ve edebiyatın tematik başlıkları içinde intihar önemli bir yer teşkil etmektedir. İntihar ilk olarak Eski Yunan edebiyatında yaygın bir şekilde karşımıza çıkar. İlk Çağ trajedilerinde intihar teması oyun kahramanının asil bir erdem davranışı olarak tasvir edilir. Sofokles'in Oidipus isimli eserinde Oidipus'un annesi Lokasta'nın intiharı kahramanca bir erdem olarak işlenir (Özen, 1997: 45).

İntihar eden edebiyatçıların tematik olarak ortak özellikleri eserlerinde intihar ve ölüm temasını genel olarak güçlü bir vurguyla ve kimi kez de yüceltilmiş bir eylem olarak işledikleri görülür. Yakın dönem edebiyat camiasına baktığımızda Sylvia Plath, Virginia Woolf, Marina Tsyetayeva; Yukio Mishima, Sergey Yesenin, Jerar de Neval, Cesare Pevase, Ernest Hemingway, Stefan Zweig... gibi yazarların gerek eserlerinde gerekse de kaleme aldıkları otobiyografilerinde ölüm ve intihar oldukça güçlü bir tema olarak kendisine yer bulur (Cabbarlı, 2006: 83). İntihar eden yazarların bir bütün olarak intihar sonrası bıraktıkları notlara, mektuplara baktığımızda, kendilerini intihara götüren gerekçelerin eserlerindeki karakter analizleri, kurgu akışları, kahraman diyalogları olarak çokça kez karşımıza çıktığı görülür.

Genç yaşta hayatına son veren Sanatçı Nilgün Marmara ve Sylvia Plath'ın aşağıdaki satırları edebiyat eserlerinde sanatçı intiharlarına dair önden bir ikaz ışığı olarak karşımıza çıkar:

“Bazı sanatçılar verdikleri tepkiyi aşırılaştırıp, ıstırap verici bir şekilde kendi benliklerinden yoksun oldukları hissine kapılarak dünyada eylemlerde bulunmaktan vazgeçerler. Bu yokluklarda, incinebilir benliğin çeşitli ölümleri bir tür eşsiz, keskin ve somut ölüme, dolayısıyla intihara dönüşecektir.” (Marmara, 2006: 18) der.

“Depresyonla mücadele ettim ve etmekteyim, umutsuzluk, neredeyse histeri beni boğmakta ve nefes almakta zorlanmaktayım.” (Plath, 1982: 240).

3. Amok Koşucusu Kitabında İntihar Temasının Yansımaları

Stefan Zweig'in bu kitabı uzun hikâye formatında bir eser olarak Amok, Ormanın Üzerindeki Yıldız, Leporella, Cenevre Gölü'ndeki Olay isimli dört hikâyeden oluşmaktadır. Her dört hikâyede de Stefan Zweig'in anlatı mimarisinde önemli bir yere sahip “intihar temasına” keskin bir şekilde yer verilmiştir. Zengin ve güçlü kişilik analizlerinin yer aldığı kitaptaki hikâyelerin her biri intihar ve ölüm temasının başarılı bir şekilde işlendiği beklenmedik trajik olaylarla sona eriyor. Bu hikâyelerin her birinde Stefan Zweig'in intiharından önce bıraktığı notlarla paralellik taşıyan nokta ve ipuçları olduğunu görmekteyiz.

3.1. Amok

Amok hikâyesi kitabın en uzun ve kurgu bakımından en zengin eseri olarak kitabın başında yer alır. Egzotik bir atmosferde geçen hikâyeye okuyucuyu sürükleyici bir hava içerisinde kendisine bağlayan etkileyici bir çevre tasviri bizi karşılar. Stefan Zweig bu hikâyesiyle yine çok katmanlı analizlere yer verir. Hikâyenin özetine bakacak olursak hikâyemiz, ismini bilmediğimiz bir kahramanın Okyanusya'dan Napoli Limanı'na doğru yolculuk eden bir gemide kar-

şlaştığı esrarengiz bir adamla tanışmasıyla başlar. İsmi bilinmeyen bu esrarengiz adam hikâyenin ana kahramanı olarak öne çıkar ve Stefan Zweig'in usta karakter çözümlenmeleri, derin psikolojik tasvirleri çoğunlukla bu kahraman üzerinden aktarılır. Geminin yolcu kabininde sıkıntıdan etrafı keşfetmeye çıkan kahramanımız, gemide yolcular tarafından pek bilinmeyen sakin ve gökyüzü manzarasının çok güzel görünebildiği bir yer keşfetmiştir. Yolcu bu sakin mekânda yıldızların mest eden manzarasını seyrederken tek başına olmadığını fark eder. İlerleyen günlerde tanışarak hikâyesini dinlediği bu adamın hatıralarını/sırlarını anlatmasıyla hikâyemiz başlar. Stefan Zweig, hikâyenin ana kahramanı olan doktor üzerinden insanın içine düştüğü hırs, fedakârlık, gurur, ölüm gibi duyguları son derece keskin tasvirle bizlere sunar. Hikâyenin başkahramanı olan doktor, Uzak Doğu Okyanusya'daki ülkelerden birinin ücra bir kasabasında görev yapmaktadır. Görev yaptığı şehirdeki insanların fakirliği ve medeniyetten mahrum vasıflarını tarif ederken yer yer son derece kaba tabirler kullanır. Hikâyedeki çatışmaya temel oluşturacak olay, bir gün doktora başkentte yaşayan bir kadının başvurmasıyla başlar. Batılı ve beyaz tenli olan bu kadının doktora gelmesi, doktorun yıllardır kendi ülkesinden bir insana/kadına duyduğu hasreti açığa çıkarır. Ancak doktor kendisine gelen kadının kendisinden talep ettiği gayrimeşru ve sır olarak saklanmasını istediği tedaviyi yapmaya yanaşmaz. Kadın, kocası ülke dışındayken Batılı bir subayla gönül ilişkisi kurarak ondan hamile kalmıştır. Bu utançtan kurtulmak için başkentten uzak bir yerde hikâyemizin kahramanı olan doktordan bebeğini kürtajla almasını talep eder. Doktor, kadının bu talep için kendisine yalvarmasını beklerken, bu asil kadın bunu gururuna yediremeyerek oradan ayrılır. Doktor çok geçmeden kadının bu talebini reddettiği için pişman olur ve kadının peşinden onu bulmak için can havliyle koşmaya başlar.

İşte bu hikâyeye ismini veren "Amok koşucusu" tabiri burada anlam bulmaya başlar. Amok, yerel dilde bir kişinin gözünü kan bürümüşçesine çılgınlar gibi koşup etrafına zarar vermesi ve tüm takati tükenip ağzından köpükler saçılarak kendini kaybettiği ölümüne bir cinnet ve saldırganlık nöbetini tarif eder. İşte doktor da kadının peşinden ona ulaşabilmek için âdeta Amok koşucusu misali kendini kaybeder. En nihayetinde tüm gururunu, itibarını ve birikimlerini feda etmek pahasına ulaşır ancak iş işten geçmiştir ve kadın izbe bir yerde kürtaj olmak isterken enfeksiyon kapıp ölür. Kadının son anlarında kendisine yetişen doktora, bu sırrını korumasını söylemesiyle doktor artık bu sırrı ölümüne bir sadakatle saklamaya çalışır. Kadının cesedini kontrol için gelen adli tabip, doktor tarafından kadının ölüm sebebini kalp krizi olarak göstermesi için tehdit edilir. Doktor, bunu sağlamak için tüm mesleki itibarını ve maddi birikimini feda eder ve adli tabibi ikna eder ancak kadının kocası, eşinin

ölümünü şüpheli bulduğu için onu Avrupa'ya götürerek otopsi yapmaya karar verir. Hikâyenin buradan sonraki kısmında kitaptaki diğer hikâyelerde olduğu gibi trajik son bizi belemektedir. Kadının naaşı Napoli'ye ulaşır limandan vinçle indirileceği sırada doktor naaşın asılı olduğu vincin üzerine atlayarak hem kendi hayatına son verir hem de naaşın vinçten düşüp akşam karanlığında sulara kaybolmasına sebep olur.

Hikâyenin son kısmında yer verilen olay aslında Stefan Zweig'in kendi intiharı hakkında da oldukça dikkate değer ipuçları vermektedir.

“...O gece, diye yazıyordu gazeteler, yolcular görüp de rahatsız olmasınlar diye, ortalıktan el ayak çekildikten sonra Hollanda'ya ait sömürgelerden gelme soylu bir hanımefendinin tabutu geminin güvertesinden alınıp bir sandala konulmak istenmişti; kocasının gözetiminde tabut ip merdivenden indirilmiş, tam o sırada güvertenin üstünden ağır bir şey aşağı düşmüş, düşerken de tabutla birlikte onu indiren hamallarla kadının kocasını da sürükleyip denize fırlatmıştı. Bir gazete, merdivenden aşağı tabutun üstüne düşenin bir deli olduğunu iddia ediyordu; bir başkası da olayı yaldızlayarak anlatıyor, ip merdivenin yükün ağırlığına dayanamayıp koptuğunu söylüyordu; her ne olursa olsun, gemi şirketinin, olayın asıl oluş biçimini örtbas etmek için elinden geleni yaptığı anlaşılıyordu. Sandallara binenler, kadının kocasıyla hamalları epeyce uğraşarak denizden çıkarmışlardı, ancak kurşun tabut hemen denizin dibini boylamıştı, çıkarılması da mümkün değildi artık. Aynı anda bir başka haberde, kısaca söz edilen, kırk yaşlarındaki bir erkek cesedinin limana vurmuş olmasıyla, gazetelerde romantik bir biçimde yer alan kaza arasında okurlar hiçbir bağlantı kurmamıştı; o üç beş satırı okur okumaz, gazete sayfasının arkasından, o adamın bembeyaz suratıyla parıldayan gözlük camlarını, bir kez daha, bir hayalet gibi gördüm sanki...” (Zweig, Amok Koşucusu, 2013: 226).

Stefan Zweig, Amok hikâyesinde kurguladığı trajik intihar sahnesiyle Shneidman'nın intihar teorisindeki “Çiftli intihar” tarifine uygun bir intihar profili tasvir etmiştir (Çörüş & Bayova, 2021: 17). Hikâyemizin başkahramanı olan doktor, hikâye boyunca peşinden koşup elde edemediği aşkının öfkesini, kadının ölümüyle birlikte onun sırrına sadakate dönüştürür. Bu sır artık doktor için ölümüne bir bağlılığı ifade ettiği için onu korumak ve onunla ebedileşmeye karar verir. Stefan Zweig'in Amok hikâyesindeki bu kurgusu Eşi Lotte ile birlikte ölüme karar vermesine benzerliğiyle dikkat çeker. Eserde dikkat çeken diğer husus da çaresizlik ve karamsarlık hissinin doktoru intihara sevk eden bir diğer faktör olduğudur. Bu ruh hâlini Stefan Zweig'in intihar etmeden önce kaleme aldığı mektubunda şu satırlarında görmekteyiz:

“...*Ve benim gücüm yıllar süren vatansız yolculuklardan sonra iyice tü-kendi.*” (Stefan Zweig’in intihar mektubu internette yayınlandı, 2017)

Amok hikâyesinde Stefan Zweig’in intiharıyla kesişen bir diğer husus da intihar için kullanılan Veronal isimli ilaca yer verilmesidir. Leporella hikây-esinde daha belirgin olarak yer verilen Veronal kullanımını Amok hikâyesinde karşımıza şu ifadelerde çıkar:

“*Sendeleyerek kapıdan dışarı çıktım... Bir saat daha evin çevresinde dönüp durdum, belki de beni arar diye hiç olmayacak bir umuda kapıl-mıştım... sonra sahildeki otelde bir oda tuttum, yanıma iki şişe viski alıp odama çıktım... viskilerle birlikte aldığım iki doz Veronal işe yaradı... sonunda uykuya daldım... yaşamla ölüm arasındaki bu koşuda, bu bu-naltıcı, yapış yapış uyku tek durağım oldu.*” (Zweig, Amok Koşucusu, 2015: 176).

3.2. Ormanın Üzerindeki Yıldız

Bu hikâye, kitaptaki kısa hikâyelerden biridir. Şiirsel üslubu, zengin tasvir-leri, güçlü karakter analizleriyle Stefan Zweig’in edebî yeteneğinin başarılı yansımaları temsil eder. Eser, platonik aşkına duyduğu karşı konulmaz hay-ranlığın etkisiyle intihara karar veren François isimli bir gencin çalıştığı otelde misafir olarak bulunan Polonyalı bir Barones’e âşık olmasıyla başlar. Bu öyle derin ve içten içe yaşanan bir aşktır ki François, Barones’in her davranışına kendi iç dünyasında büyüleyici bir anlam yükleyerek aşkını yaşatır. Bu karşı-lıksız aşkın en dikkat çekici yönü ise Barones’in bundan haberdar olmayıp, François’n de bu imkânsız aşkın farkında olarak bu aşkı kendi içinde yaşama-sıdır. François, Barones’in kısa zaman sonra otelden ayrılıp gideceği hakikatini idrak edince onunla birlikte gitmeyi düşünür ancak bunun için ne yeterli parası ne de başkaca bir imkânı vardır. François, kalbini ve ruhunu esir alan bu aşk karşısında sadece intiharla çıkış yolu bulabilir. Sahip olduğu tüm para ile Ba-rones için muhteşem bir çiçek vazosu hazırlar ve Barones’in masasına koyarak son kez ona hizmet eder. Bu son karşılaşması adeta bir veda misali aşkını daha yakıcı hâle getirir.

“...*Derken akşam yemeği zamanı geldi. Her zaman olduğu gibi hiz-met etti; kafasını kaldırmadan, soğukkanlı, sessiz, hünerli. Ancak yeme-ğin sonunda yumuşak, mağrur bir şekilde kadının daha önceden karşı-laşmadığı bir şekilde onu kucakladı. Barones daha önce hiç o uzun ba-kıştaki gibi güzel görünmemişti...*” (Zweig, Amok Koşucusu, 2013: 81).

François, Barones’in otelden ayrılacağı gün nasıl intihar edeceği üzerine uzun uzun düşünmeye başlar. Kendini ne şekilde öldüreceğini düşünürken bu kaderi belirleyen kendisi değil Barones olduğunu düşünerek ölümünün de onun etkisiyle olması gerektiğini düşünür. Bunun için de Barones’in otelden

ayrılıp Polonya'ya gideceği trenin altına atlayarak intihar etmeye karar verir. François trenin önüne atlamak için ormanın en sessiz noktasına giderek treni beklemeye başlar. Trenin gelmek üzere olduğu anda Stefan Zweig, François'in iç dünyasını, iç çözümleme tekniğiyle bize şu ifadelerle aktarır:

“... Düşünceleri karman çorman bir şekilde oradan oraya koşarken bir tanesi aniden durdu, bir ok misali kalbini acıyla delip geçti: Baronesi 'in uğruna ölüyordu ama o bunu hiçbir zaman bilmeyecekti. Şimdi bir türbülansa dönüşen hayatındaki en ufak dalga bile ona ulaşamamıştı. Hiçbir zaman yabancı bir adamın hayatının ona bağlı olduğunu ve kendi elleriyle sonunu getireceğini öğrenemeyecekti.” (Zweig, Amok Koşucusu, 2013: 84).

Burada Stefan Zweig'in intihar mektubunda da gördüğümüz bazı “şeylerin asla eskisi gibi olamayacağı” hakikatinden duyulan derin hüznün ve çaresizlik hissini görmekteyiz. Ancak Stefan Zweig, hikâyenin bitiminde François'in trenin önüne atlayarak intihar ettiği sahneyi âdeta ağır çekimde işleyerek Barones'in de bu acıyı duyumsamasını ve buna ortak olmasını sağlar.

“Birden narin parmakları elindeki dergiyi indirdi. Nedenini bilmediği gizli bir his kalbini acıtıyordu. Hafif ama acı veren bir baskı hissediyordu. Açıklayamadığı bir sıkıntı aniden kalbine çökmüştü. Çiçeklerden gelen sersemletici kokudan boğulacağını zannetti. İçindeki korkunç acı geçmek bilmiyordu, hızlıca dönen tekerleklerin kör vuruşlarıyla anlatılmaz bir işkence çekiyordu.” (Zweig, Amok Koşucusu, 2013: 85).

Bu metafizik önsezi bir yerde seven ve sevilenin kavuşmasını, en azından aynı duygularda buluşmasını sağlıyor. Âdeta François, sağken giremediği kalbe ölümüyle kalıcı şekilde giriyordu. İşte burada Stefan Zweig'in kendi dünyasının izlerini bulduğumuzu söyleyebiliriz. Burada ölüm, bir nevi elden kaçan ve kavuşulamayan duygulara ulaşmayı ifade ediyor.

Bu hikâyede Stefan Zweig'in intiharıyla bağdaştırabileceğimiz bir diğer nokta ise güzel şeylerin olacağı ve güzel günlerin geleceği umudunun tümüyle kaybolduğuna duyulan derin karamsarlık hâlidir.

3.3. Leporella

1935 senesinde yayımlanan bu hikâye Stefan Zweig'in kitaptaki hikâyeleri arasında yer alır. Bu hikâye, Stefan Zweig'in “melankoli”, “ölüm”, “intihar”, “teslimiyet”, “umutsuzluk” temaları etrafında dolanan anlatı geleneğinin bir parçası olarak karşımıza çıkar. . Leporella; Stefan Zweig'in kısa hikâyeleri arasında gözlem gücü, karakter tahlili, iç çözümleme ve psikolojik analiz yeteneğinin çok güçlü bir şekilde karşımıza çıktığı eserlerindedir. Stefan Zweig, Le-

poralla ile dışarıda her gün rastlayabileceğimiz sıradan ve basitmiş gibi görünen insan tiplerinden birini ele alarak onun iç dünyasındaki karmaşık ve gizemli dünyayı katman katman bizlere sunar. Hikâyeyi bu kadar başarılı kılan yönü ağırlıklı olarak iki kahramana odaklanması ve hikâye boyunca bu kahramanların zihin dünyasını analiz ederek ana kurguyu şekillendirmesidir. Bu hikâyede Stefan Zweig'in ölüm, intihar temalarının kendi intiharına dair ipuçlarını ve tematik vurgularını bulmak mümkün. Hikâyenin özetine bakacak olursak:

Asıl ismi Crescentia Anna Aloisia Finkenhuber olan kahramanımız, Avusturya'nın Tirol şehrine bağlı Zillertal isimli bir dağ köyünde gayrimeşru bir ilişki neticesinde dünyaya gelmiştir. Stefan Zweig daha en başta kahramanımızın kimsesizliğine, dışlanmışlığına ve mahrumiyetine işaret eder. Bir müddet kilise bünyesinde yaşayan kahramanımız bir dağ otelinde hizmetçi olarak çalışırken, otele gelen biri tarafından çalışkanlığı ve dayanıklılığı ile dikkatleri çekince Viyana'daki bir konakta çalışmak üzere iki katı ücretle bir iş teklifi alır. Hayattaki tek amacı emekliliğinde kalacağı kilisenin düşkünler evinde bayat ekmekler yemek zorunda kalmaması olan kahramanımız iki katı ücret teklifiyle doğup büyüdüğü köyden ayrılarak Viyana'daki bu konağa hizmetçi olarak yerleşir. Burada sessizliği, durgunluğu, çirkinliği, kaba ve zevksizliğinden dolayı ilk zamanlar diğer hizmetçilerin alay konusu olsa da sertçe karşılık verdiği tepkilerinden sonra kimse kendisiyle alay etmez ve iletişim kurmaz. Konakta, baronesin sertliğinden dolayı hiçbir işçi/hizmetçi uzun süre kalmazken Crescentia, dayanıklı ve uyumlu yapısı, baronesin sözlerine karşı duygusuz ve ilgisizliği ile âdeta konağın demirbaşı hâline gelmiştir.

Crescentia, tüm insani duyguları bastırılmış ve evrene karşı her türlü ilgisini kaybetmiş gibi yaşarken bir gün konağın sahibi baronesin eşiyle yaşadığı bir sohbet vesilesiyle içindeki sönmüş volkan harekete geçer:

“On yıllık bir aradan sonra hükümetin canı istemiş, yeniden sayım yapmaya kalkışmıştı, bütünlük evlere de, kişisel bilgilerin tam olarak doldurulması için olağanüstü karmaşık soru kâğıtları yollanmıştı. Evinde çalışanların, güç okunur ve yalnızca fonetik açıdan doğru sayılan el yazılarına güvenemeyen Baron, soru kâğıtlarını kendisi doldurmaya yeğledi ve bu amaçla Crescenz'i odasına çağırttı. Kadına soyadını, yaşını ve doğum yerini sorduğunda, koyu bir avcı olan Baron'un Crescenz'in doğduğu yerdeki avlanma bölgesinin sahibi olan kişinin dostu olduğu, Alplerin o köşesinde sık sık dağ keçisi avladığı ve Crescenz'in köyünden bir rehberin tam iki hafta Baron'a eşlik ettiği ortaya çıktı. Ne tuhaftır ki, tam da bu rehberin Crescenz'in amcası olduğu anlaşılınca, Baron'un da keyfi yerinde olduğundan bu rastlantıdan uzun bir sohbet

doğdu, sohbet sırasında şaşırtıcı bir şey daha ortaya çıktı: Baron'un, eskiden Crescenz'in çalışmış olduğu handa mükemmel bir geyik kızartması yemiş olduğu anlaşıldı; diş dolduran şeyler değildi bütün bunlar, ama rastlantıyla bir araya gelmesi ilginçti; geldiği yer hakkında bir şeyler bilen biriyle ilk kez karşılaşan Crescenz için de bir mucize gibiydi. Kızaran, meraklı yüzüyle Baron'un önünde duruyordu, adam şakalara başlayınca ve Tirol şivesini taklit ederek kadına, Tirollüler gibi tiz sesle şarkı söyleyebilir misin gibi saçma sapan, çocukça sorular sordukça Crescenz hantalca, gururu okşanarak kıvranıp durdu orada. Sonunda, kendi söylediğiyle kendisi eğlenen Baron, tıpkı köylüler gibi kızın kaba etlerine avuç içiyle tokatı yapıştırdı ve kahkahalar içinde onu odadan gönderdi. "Haydi git bakalım, uslu Cenzi, Zillertal'dan geldiğin için sana iki kron daha vereceğim." (Zweig, Amok Koşucusu, 2013: 277-278).

Stefan Zweig'in tabiriyle bu olay Crescenz'in iç dünyasında bataklığa atılmış bir taş gibi dalga dalga tesir uyandırmıştır. Bu olaydan sonra Crescenz ile Baron arasında platonik bir ilişki başlar ancak bu ilişki tek taraflı yaşanan ve Stefan Zweig'in tabiriyle bir köpeğin sahibinden gördüğü ilgiye karşı hissettiği sevilme ilişkisine benzer. Baron'un eşi ile aralarında sorunlar olması sebebiyle mutsuz huzursuz olarak devam eden ilişkileri Crescenz'in iyiden iye, günden güne barona karşı güçlenen ilgisine evrilir. Baronessin kocasıyla yaşadığı kavgalardan sonra doktor tavsiyesiyle iki ay kadar tedaviye gitmesiyle Baron ve Crescenz konakta yalnız kalırlar. Baron bu süreçte zaten eşine karşı kaybettiği ilgisizlik ve bekârken ki hovarda hayatının özlemiyle farklı genç kadınlarla birlikte olmaya başlar. İşte bu süreçte baron ile Crescenz arasında bir suç ortaklığı ilişkisi ortaya çıkar ve baron Crescenz'e bir sohbet sırasında eski erotik hikâyelerden birinde geçen Leporella ismiyle seslenince bu isim Crescenz'in de hoşuna gittiği için artık bu isimle çağrılır. Baronun bu gayriahlaki ilişkilerininin en sadık hizmetkârı olan Crescenz yaptığı şeylerden adeta tutku dolu bir zevk almaktadır ancak iki ay sonra baronesin konağa dönmesiyle eski gerilim dolu günler başlar. Baronun yaptığı ahlaksız hovardalıkları öğrenen barones daha bir öfkeyle hareket ettiği için baron artık dayanamayacağını belirterek evden ayrılır. Baronun bu tepkisi, onu beyninde ve yüreğinde yüce bir efendi olarak gören Crescenz için baronesin ortadan kaldırılması gereken bir varlığa dönüştürür. Çok geçmeden baron ev dışında bir avdayken baronesin odasında zehirli gazdan öldüğü haberi gelir. Kayıtlara intihar olarak geçen bu olayın nasıl gerçekleştiği hakkında baronun Crescenz hakkındaki fikirleri öyle bir seviyeye varır ki baron korkudan evden ayrılır ancak ev işlerinin mecburiyetiyle aylar sonra eve döndüğünde eve yeni bir hizmetçi alır. İşte bu olayla

birlikte Crescenz'in bütün duyguları yerle yeksan olmuştur. Son olarak baronun yeni aldığı hizmetçi ile Crescenz'i kovacağını söylemesiyle Crescenz daha fazla bu acı ve çaresizliğe dayanamayarak biriktirdiği tüm para ve baronun kendisine hediyelerinin olduğu tahta kutusunu baronun masasına bırakarak evden ayrılır ve Tuna Nehri'ne atlayarak hayatına son verir.

Leporella hikâyesinde Stefan Zweig'in intiharına ipucu verecek birçok nokta bulunmaktadır. İlk olarak hikâyenin ana teması olarak karşımıza karşılıksız aşkın doğurduğu çaresizlik Stefan Zweig için tüm hayal ve duygularının yuvası olan Avrupa'daki barış ortamının yerini kaosa bırakıyor olmasının verdiği karamsarlık olarak çıkar. Stefan Zweig'in bu eserini yazdığı yıllarda Naziler, Almanya'da iktidara yürümekte ve yaşadığı şehir olan Viyana da bundan fazlasıyla nasibini almaktadır. Leporella'da mekân olarak Viyana'nın seçilmesi bu anlamda özel bir yere sahiptir.

Stefan Zweig'in bu eserinde dikkat çeken bir diğer noktada Crescenz'in hikâyede intiharına sebep olan kovulma durumu aslında yaşanmamıştır ancak baronun yeni bir hizmetçi alması ve o hizmetçinin Crescenz'i kovma telkinlerine hazırlık yapıldığını dedikodu olarak duyması bile Crescenz'i kendini adadığı bu ilişkiyi doğru zamanda bitirme eylemine sevk etmiştir. İşte bu doğru zaman ve dayanma gücünün tükendiği vurgusu Stefan Zweig'in intihar mektubunda şu ifadelerle karşımıza çıkar:

"...Ama altmışıncı yaştan sonra tam anlamıyla yeniden başlamak çok özel bir güç gerektiriyor. Ve benim gücüm yıllar süren vatansız yolculuklardan sonra iyice tükendi." (Stefan Zweig'in intihar mektubu internette yayınlandı, 2017).

Leporella hikâyesinde Stefan Zweig'in intiharına giden yolda bulduğumuz bir diğer ipucu da Stefan Zweig'in intiharında kullandığı ilaçtır. Stefan Zweig ve eşi Lotte 23 Şubat 1942'de yüksek dozda veronal alarak hayatlarına son vermişlerdir (Ulutaş, 2006: 50). Uyku ve sinir hastalıkları için kullanılan bu ilaç aynı zamanda günümüzde ötenazi ilacı olarak da kullanılmaktadır. Uygun dozda sakinleştirici ve uykuyu kolaylaştırıcı etkiye sahip olan bu ilaç aşırı dozda alındığında solunumun durmasına yol açarak hızlı ve ağrısız bir ölüme yol açmasıyla bilinmektedir (Ünaltay, 2019: 84).

"...Uzunca süre bekâr kaldığı için sinirleri zayıflayan kadın, üstelik kocası tarafından ihmal edildiği ve hizmetkârların küstahça düşmanlıklarıyla karşılaştığı için dengesini hızla yitiriyordu. Heyecanını boşu boşuna Brom ve Veronal ile gidermeye çalışıyordu..." (Zweig, Amok Koşucusu, 2015: 283).

"...Bunun ne yazık ki bir rastlantı olamayacağını söyledi kuzeni, çünkü mayıs ayında olduklarına göre gaz sobası çoktan kullanımdan kaldırılmıştı, karısının intihar etmeyi düşündüğü, bir akşam önce veronal almasından belliydi." (Zweig, Amok Koşucusu, 2015: 301).

Yukarıda kitaptan alınan bölümlerde görüldüğü üzere Stefan Zweig henüz intiharından çok önce eserlerinde kendi intiharında da kullandığı ilacı eserlerinde kahramanlarına kullandırmıştır. Özellikle Leporalle hikâyesinde bu ilaca bu şekilde belirgin olarak yer verilmesi dikkate şayandır.

Leporella hikâyesinde Stefan Zweig'in kendi dünyasına dair gördüğümüz bir diğer nokta ise Yahudi kimliğine karşı ön yargıların onları dışlanmış hissettirmesidir. Bu hikâyede Stefan Zweig, hikâyenin başkahramanı Crescens'i tarif ederken şöyle bir ifade kullanır:

"...Keyif aldığı tek şey nakit paraydı, yaşlandığında düşkünler evinde yeniden başkalarına muhtaç olmamak için, köylülerin ve basit insanların istifçilik içgüdüleriyle düğüm üstüne düğüm atıyordu parasına." (Zweig, Amok Koşucusu, 2013: 268).

Burada geçen söz konusu paraya düşkünlük ön yargı ifadesinin Stefan Zweig'in otobiyografik eseri olan Dünün Dünyası isimli kitabında aşağıda yer alan ifadelerle net bir şekilde vurgulanması kendisini intihara götüren depresif iç dünyası hakkında kuvvetli bir paralelliği temsil etmektedir.

"...Yahudilere atfedilen "para kazanmaktan başka bir hırsı olmayan insanlar" önyargısını yıkmak için aynı bilinmez içgüdüyle davranmıştır." (Zweig, Dünün Dünyası, 2013: 32).

3.4. Cenevre Gölü'ndeki Olay

1927 senesinde yazılan bu hikâye ilk olarak "Mülteci: Cenevre Gölü'ndeki Bölüm" ismiyle yayınlansa da sonradan Cenevre Gölü'ndeki Olay/ Lemman Gölü'ndeki Olay isimleriyle yayınlanmıştır. Hikâye 1. Dünya Savaşı sırasında Rus ordusunda savaşan bir askerin yaralandıktan sonra kaldığı hastaneden kaçıp memleketine dönmek isterken İsviçre'de bir gölde kendinden geçmiş ve çıplak şekilde balıkçılar tarafından bulunmasıyla başlayan olaylara dayanır. Stefan Zweig bu hikâyesinde savaşın acımasız yüzünü, savaşın arka planındaki kirliliği politik hesapların her şeyden bihaber masum insanların hayatlarını nasıl yerle yeksan ettiğini gözler önüne serer. Memleket hasreti çeken saf ve temiz bir insanın savaşın acımasız yüzünün mağduru olarak karşımıza çıktığı hikâye Stefan Zweig'in yüksek tasvir ve tahlil yeteneğini göstermesi bakımından önemlidir. Hikâyenin sonunda ismini bilmediğimiz ana kahramanımız ülkesine duyduğu hasretle memleketine gitmek için binlerce kilometre yürüyerek gitmek dâhil her yolu göze almıştır. Ancak yetkililerden izin alamaz ve savaşın ne zaman biteceğinin belirsizliği içinde ülkesine gidemeyeceğini öğrenince balıkçılar tarafından bulunduğu göle atlayarak intihar eder.

Stefan Zweig'in, dünyadan ve olaylardan bihaber masum, saf bir köylü olarak tasvir ettiği kahramanımız insanoğlunun yüreğinde sakladığı dürüstlük ve

saflığın timsali olarak apolitik bir karakter olarak karşımıza çıkar. Bu bakımdan Cenevre Gölü'ndeki Olay hikâyesi Stefan Zweig'in savaş karşıtlığı ve Avrupa vatandaşlığı fikrinin bir tezahürüdür. Bu hikâyede Stefan Zweig'in intiharına giden yolda dikkate alınması gereken nokta ana vatan/memleket sevgisinin bir insanın yüreğinde açtığı yara vurgusudur. Hikâyede kahramanımız kendisine iş ve belki de daha rahat bir hayat teklif etmesine rağmen ülkesine duyduğu hasretin acısına dayanamayarak hayatına son verir. Bu bakımdan Stefan Zweig'in intihar mektubunda da keskin bir şekilde vurgulanan vatan hasretinin Stefan Zweig'in iç dünyasında nasıl bir yer ve anlam teşkil ettiği oldukça önemlidir.

“...Her yeni günle bu ülkeyi daha çok sevmeyi öğrendim, ruhsal anavatanım Avrupa kendi kendini yok ettikten ve ana dilimin dünyası yok olduktan sonra, dünyanın hiçbir yerinde hayatımı bu kadar severek yeniden kuramazdım ...” (Stefan Zweig'in intihar mektubu internette yayınlandı, 2017).

Stefan Zweig, mektubunda özellikle yer verdiği “Ruhsal anavatanım kendini yok ettikten sonra yıllar süren vatansız yolculuklardan tükendim.” derken bu hikâyede yıllar önce Stefan Zweig için vatan kavramının kendisinin depresif dünyasındaki yeri hakkında son derece önemli bir ipucudur.

Sonuç

170

Stefan Zweig'in Amok Koşucusu ismiyle 2015'te Zeplin Yayınlarından çıkan eserinde yer alan dört hikâyesini Stefan Zweig'in intiharına giden süreçteki yansımaları bakımından inceledik. Bir bütün olarak bu hikâyelerde Stefan Zweig'in intiharının edebî kurguya yansımaları belirgin bir şekilde görülmektedir.

Amok Koşucusu isimli uzun hikâye, kitapta yer alan en uzun ve kurgu derinliği, karakter analizleriyle Stefan Zweig'in anlatı mimarisini, üslup ve zihin dünyasını en yoğun olarak görebildiğimiz eserdir. Bu hikâyede karşılıksız aşkın peşinden çırpınışın yarattığı acı, eserdeki kahramanlar üzerinden Stefan Zweig'in iç dünyasına ışık tutmaktadır. Ülkesinden uzakta kendine benzeyen insanlara duyulan özlem ve sevgi, yitirilmiş aşkların kaybından duyulan pişmanlık, kendini yaşadığı yere ait hissedememenin verdiği rahatsızlık gibi temalar Stefan Zweig'in otobiyografisinde ifade ettiği başlıca hususlardır. Aynı şekilde verilmiş sözlere duyulan ölüme sadakat ve Stefan Zweig'in kendi intiharında da kullandığı veronal isimli ilacının eserde yer buluyor olması bu hikâyenin Stefan Zweig'in iç dünyasında onu intihara götüren hususların birer yansıması olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ormanın Üzerindeki Yıldız hikâyesinde öne çıkan karşılıksız aşk ve buna bağlı intihar teması Stefan Zweig'in intiharında da görülen çift olarak intihar eylemiyle benzerlik taşıması bakımından dikkat çeker. Eserde her ne kadar

kahramanımız, karşılıksız bir şekilde hayatına son verse de hikâyenin son kısmında Stefan Zweig, kahramanın âşık olduğu kadının zihin dünyasını iç çözümlenme tekniğiyle intiharın verdiği acının her anına ortak eder. Bu bakımdan hikâyede kahramanın kendi hayatına kendi iradesiyle son vererek yaşamakta olduğu acıyı nihayete erdirmesi ve yaşadığı çaresizliğin tarifi/tasviri, Stefan Zweig'in intihar mektubundaki vurgularla paralellik taşır.

Leporella, kitaptaki bir diğer hikâye olarak Stefan Zweig'in doğup büyüdüğü şehir olan Viyana atmosferinde yurtsuzluk ve yaşadığı yere ait olamama hissini yansıtması bakımından önemlidir. Kahramanın içten içe bir hayranlıkla sevgi beslediği Baron'a bağlanma noktası ile Stefan Zweig'in Avrupa'ya bağlanma noktası aynıdır. Stefan Zweig'in kendisine dair tüm yazılarında hayranlıkla andığı Viyana, bu hikâyedeki başkahramanın gizli bir aşk ve hayranlık duyduğu diğer kahramana (Baron) bu duyguları beslemeye başladığı noktadır. Stefan Zweig bu eserde başkahramanın doğup büyüdüğü köyle ilgili hatıralarına yüklediği anlam, kendisinin Avrupa'ya olan sevgi ve bağlanışını yansıtırken bundan kopuş da kendisini intihara sürükleyecek bir karamsarlığın başlangıcını ifade etmektedir. Yine hikâyede ana kahramanın portresinde karşımıza çıkan dışlanmışlık ve sürekli ön yargılarla karşılaşması, Stefan Zweig'in Yahudi kimliğinden dolayı karşı karşıya kaldığı ön yargılarla paralellik taşıması dikkatlerden kaçmaz. Bu hikâyedeki bir diğer dikkate değer nokta da, veronal isimli ilacın belirgin bir şekilde eserde yer bulmasıdır. Nitekim Stefan Zweig ve eşinin intiharlarında kullandığı ilaç da budur.

Ele aldığımız son hikâye, Cenevre Gölü'ndeki Olay ismiyle kitapta yer alır. Bu hikâyede Stefan Zweig'in intihar mektubunda bariz olarak vurguladığı yurt sevgisi ve doğup büyüdüğü topraklardan kopmuş olmanın acısı işlenir. Hikâyedeki kahramanımız ülkesine kavuşmak için her şeyi göze almıştır ve ondan ayrı kaldığı her gün katlanarak artan bir acı ve yalnızlık içinde tükenmektedir. Kahramanımız, artık ülkesine kavuşamayacağını idrak ettiğinde yaşadığı acılara son vermek için tıpkı Stefan Zweig'in yaptığı gibi intiharı seçer.

KAYNAKÇA

- Cabbarlı, N. (2006). *Edebiyatdan İntihara*. Bakü: Vektor Neşriyat Evi.
- Çörüş, G., & Bayova, R. (2021). Yaratıcı Kişilerde İntihar Davranışının Kuramsal Gözden Geçirilmesi. *Journal of Medical Sciences*, 12-21.
- Freud, S. (1994). *Psikanalize Giriş Dersleri*. İSTANBUL: Telos Yayıncılık.
- Keser, M. (2020). Nasyonal Sosyalizm Döneminde Stefan Zweig ve Rotterdamlı Erasmus Adlı Eseri. *İğd Üniv Sos Bil Der*, 119-145.
- Marmara, N. (2006). N. Marmara içinde, *Sylvia Plath'ın Şairliğinin İntiharı Bağlamında Analizi* (s. 18). İstanbul: Everest Yayınları.
- Onat, Ö. (2022). Amok Koşucusu. *Sosyal Edebiyat*.
- Özen, İ. (1997). *İntihar, İntiharın Tarihine Düzeliş*. İstanbul: Ozan Yayıncılık.
- Plath, S. (1982). s. Plath içinde, *The Journal of Sylvia Plath* (s. 240). New York: Dial Press.

- Ukray, M. (2014). *Jung Psikolojisi, Carl Gustav Jung*. Ankara: Yason Yayınları.
- Uluşahin, A., & Öztürk, O. (2014). *Ruh Sağlığı ve Bozuklukları*. İstanbul: Nobel Tıp Kitapevi.
- Ulutaş, N. (2006). *Türk Romanında İntihar*. Bursa: Uludağ Üniversitesi.
- Ünaltay, A. (2019). *Durum Etiği Penceresinden Ötenazi ve Tarihi*. İstanbul: İstanbul Tıp Fakültesi, İstanbul Üniversitesi.
- Yurdusev, H. (1961). *Yaratma Üzerine Freud ve Adler'e Karşı Bir Görüş*. İstanbul: Bözüyük Basımevi.
- Zelewitz, K. (1981). *Höhen und Tiefen der dreißiger Jahre. Stefan Zweig 1881/1981 Aufsätze und Dokumente*. Von der Dokumentationsstelle für neuere österreichische Literatur in Zusammenarbeit mit dem Salzburger Literaturarchiv.
- Stefan Zweig, S. (2013). *Amok Koşucusu*. İstanbul: Can Yayınları.
- Stefan Zweig, S. (2015). *Amok Koşucusu*. İstanbul: Zeplin Yayınları.
- Stefan Zweig, S. (2013). *Dünün Dünyası*. İstanbul: Can Yayınları.
- İnternet Kaynakları**
- Stefan Zweig'in intihar mektubu internette yayınlandı*. (2017, 06 26). <https://www.birgun.net/>: <https://www.birgun.net/haber/stefan-Stefan-Zweig-in-intihar-mektubu-internette-yayinlandi-166785> adresinden alındı